

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 298/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. [REDACTED], [REDACTED], Advokátska kancelária, [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jej základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Cob 60/2013 z 30. januára 2014 „vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o určení neplatnosti úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy“, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. [REDACTED] o d m i e t a ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. mája 2014 doručená, 16. júna 2015 a 31. augusta 2015 doplnená sťažnosť JUDr. [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 60/2013 z 30. januára 2014 „vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o určení neplatnosti úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy“ (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Sťažovateľka svoju sťažnosť uviedla rekapituláciou skutkového stavu: *«V konaní vedenom pred Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 22Cb/37/2010 sa žalobca ZACHEM, a. s. Strážske proti sťažovateľke, ktorá v predmetnom konaní vystupovala v procesnom postavení žalovanej, domáhal určenia neplatnosti právneho úkonu „zloženia peňazí vo výške 12.833.079,- Sk do notárskej úschovy notárky JUDr. [REDAKOVANÉ], so sídlom notárskeho úradu v [REDAKOVANÉ]... a ďalších právnych úkonov špecifikovaných ako „žiadost' o spísanie notárskej zápisnice, žiadost' o prijatie peňazí do notárskej úschovy, vyhlásenie o účele zloženia peňazí do notárskej úschovy, vyhlásenie o osobe, ktorej majú byť zložené a prijaté peniaze vydané, vyhlásenie o vzdaní sa dispozičného práva nakladať so zloženými peniazmi, vyhlásenie o zaplatení zálohy na súdny poplatok a ďalšie náklady súvisiace so súdnou úschovou a právny úkon vyhlásenia notárky JUDr. [REDAKOVANÉ] o prijatí peňazí do notárskej úschovy“.*

Okresný súd Michalovce rozsudkom zo dňa 15.10.2010, č.k. 22Cb 37/2010-70 žalobu v celom rozsahu zamietol, primárne z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zo strany žalobcu („... žalovaná vydala predmet úschovy a žalobca nepreukázal konkrétnu ujmu, ktorá mu hrozí v prípade, ak by súd neurčil neplatnosť úkonov zloženia peňazí do notárskej úschovy, resp. neplatnosť takejto notárskej zápisnice“) a rovnako z dôvodu, že žalovaná v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu ako notár vykonávajúci notársky úrad nie je pasívne legitimovaným účastníkom.

Na základe odvolania žalobcu rozhodoval vo veci sťažovateľ, ktorý uznesením zo dňa 28.4.2011, č. k. 3Cob 53/2011-95 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že považuje rozhodnutie okresného súdu v podstate za predčasné; k otázke danosti naliehavého právneho záujmu a pasívnej legitimácie sa sťažovateľ nevyjadril.

Okresný súd Michalovce opätovne vo veci rozhodol rozsudkom zo dňa 3.12.2012, č. k. 22Cb/37/2010-195 tak, že určil, že právny úkon zloženia peňazí vo výške 12.833.079,00 Sk do notárskej úschovy notárky JUDr. [REDAKOVANÉ], so sídlom Notárskeho úradu v [REDAKOVANÉ], vykonaný dňa 24.5.2006 spoločnosťou ENERGY SK, a.s., Nám. Sv. Martina 9, 908 51 Holíč, [REDAKOVANÉ] ako likvidátora žalobcu v mene žalobcu, ktorý je zaznamenaný v notárskej zápisnici zo dňa 24.5.2006, spisanej notárky JUDr. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], so sídlom Notárskeho úradu v [REDAKOVANÉ], sp. zn. N 78/2006, Nz 20212/2006, Ncr 1s20105/2006 je neplatný, vo zvyšku žalobu zamietol a vyslovil, že o trovách konania rozhodne súd po právoplatnosti rozsudku. Predmetný rozsudok v prvej časti výroku rozhodnutia nadobudol právoplatnosť dňa 25.3.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30.1.2014, č. k. 3Cob/60/2013-250.»

3. Sťažovateľka napadnutý rozsudok krajského súdu namietla „výhradne v rozsahu prvej výrokovej časti (potvrdzujúci výrok vo vzťahu k určeniu neplatnosti úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy)“ a k odôvodneniu svojej sťažnosti konštatovala: «Jadrom tejto ústavnej sťažnosti je fakt, že [r]ozsudok a teda krajský súd rozhodujúc ako súd odvolací, sa nevysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom a podstatnými námietkami, na ktorých spočívala obrana sťažovateľky ako žalovanej voči podanej žalobe, resp. tieto námietky „ignoroval“. Kľúčové pochybenia krajského súdu možno vidieť v tom, že sa žiadnym spôsobom nevenoval s námietkam nedostatku pasívnej legitímácie sťažovateľky v predmetnom konaní, ktorá ako notár nebola účastníkom právneho vzťahu zmluvy o úschove, ďalej krajský súd sa vôbec nevenoval tomu, že sťažovateľke ako notárovi bolo predložené uznesenie o ustanovení likvidátora s falošnou doložkou vykonateľnosti, nevenoval sa kľúčovej otázke sporu, ktorou je jasné a jednoznačné preukázanie naliehavého právneho záujmu na strane žalobcu konkrétnymi okolnosťami, nielen len teoretickými ničím nepodloženými úvahami. Krajský súd ďalej odignoroval obranu sťažovateľky v podanom odvolaní, že podľa § 80 písm. c) OSP sa musí jednať o určenie právneho vzťahu alebo práva, ďalej obranu, že odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa spočíva na § 37 ods. 1 a § 39 OZ, ktoré sú na tento prípad nepoužiteľné. Odôvodnenie [r]ozsudku tak nedáva jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky zásadné skutkové a právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Je jednoznačné, že v okolnostiach posudzovanej veci odvolacie námietky sťažovateľky signalizovali možnosť ich podstatného vplyvu na právne posúdenie veci z hľadiska nedôvodnosti žalobou uplatneného nároku, preto bolo z hľadiska ústavných požiadaviek čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhnutné, aby sa krajský súd s nimi v odôvodnení namietaného rozsudku vysporiadal, t.j. zaujal k nim jednoznačný právny záver. Krajský súd sa v kľúčových otázkach obrany sťažovateľky obmedzil iba na strohé skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia okresného súdu. Predovšetkým nedal žiadnu odpoveď na otázku namietaného nedostatku pasívnej legitímácie sťažovateľky ako notára, vykonávajúceho notársky úkon pre žiadateľa, a to v konaní o určenie neplatnosti takého úkonu.

Ďalej pri námietke neunesenia dôkazného bremena naliehavého právneho záujmu na určenie podľa § 80 c) OSP odvolací súd bez ďalšieho uvádza, že: „... Žalobca naliehavý právny záujem preukázal tým, že bez takéhoto určenia by bolo jeho postavenie neisté, jeho práva sú ohrozené a hrozí mu ujma. Ide totiž o dôsledky, ktoré z napádanej skutočnosti môžu pre neho vyplývať (komu patrili peniaze, komu boli vyplatené atď).“ Takéto nekonkrétne, hypotetické a bezobsažné odôvodnenie naliehavého právneho záujmu nemôže obstať, bolo predsa procesnou úlohou žalobcu preukázať naliehavý právny záujem voči sťažovateľke ako žalovanej, pretože rozsudok vydaný v tomto konaní má záväznosť voči nej (medzi žalobcom a žalovaným) a nie je záväzný voči každému (por. § 159 ods. 2 OSP).

... arbitrárnosť [r]ozsudku je tak intenzívna, že možno hovoriť o svojvôli krajského súdu, ktorá vždy znamená porušenie práv v petite sťažnosti označených - podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.»

4. Sťažovateľka v závere navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol: „*Základné právo JUDr. [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30.1.2014, č. k. 3Cob/60/2013-250 vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o určenie neplatnosti úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy, porušené boli. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30.1.2014, č. k. 3Cob/60/2013-250 vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku*

o určení neplatnosti úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy, zrušuje a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.“ Sťažovateľka zároveň navrhla, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

6. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sústredil na posúdenie, či sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou, t. j. fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá je nositeľom základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

7. Zmyslom ústavnej sťažnosti je v zásade ochrana súkromnej sféry fyzických a právnických osôb pred verejnou mocou a s tým previazané presadzovanie ochrany a rešpektu k ľudským slobodám u všetkých orgánov verejnej moci. Verejná moc je teda povinná rešpektovať a chrániť ľudské práva, pričom obsah tejto povinnosti je podmienený charakterom jednotlivých základných práv. Nositeľ základného práva je takto determinovaný oblasťou ochrany, ktorú má dané základné právo zaručovať. Štát v zásade nie je nositeľom základných práv. Štát nemá slobodný priestor a slobodnú vôľu. Naopak, štátne orgány majú právomoci a kompetencie. Opačné vnímanie je absurdné a zároveň popierajúce samotnú podstatu právneho štátu (porov. II. ÚS 407/2013).

8. Otázka spôsobilosti orgánov verejnej moci byť sťažovateľom v konaní pred ústavným súdom bola už v minulosti opakovane predmetom rozhodovania ústavného súdu. V zásade nie je vylúčené, aby aj orgány verejnej moci (štátne orgány) podali sťažnosť podľa čl. 127 ústavy (napr. vo vlastníckych sporoch, keď vystupujú v súkromnoprávných vzťahoch v rovnom postavení s ostatnými účastníkmi konania). Môžu tak však urobiť iba vtedy, ak je splnená podmienka, že v konkrétnom prípade mohli byť a aj v skutočnosti boli nositeľmi ústavou zaručených základných práv alebo slobôd. Orgán verejnej moci (štátny orgán) môže podať sťažnosť, len pokiaľ je postihnutý ako „každý“, a nie ako „nositeľ verejných úloh (verejného záujmu), resp. pri výkone právomocí štátu. Pokiaľ štát vystupuje v príslušnom právnom vzťahu ako subjekt verejného práva a súčasne ako nositeľ verejnej moci, z povahy veci vyplýva, že nie je a ani nemôže byť nositeľom (subjektom) základných práv a slobôd (porov. II. ÚS 19/04, III. ÚS 115/06).

9. Podľa § 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (notársky poriadok) v znení neskorších predpisov notár je štátom určenou osobou vykonávať notársku činnosť a ďalšiu činnosť podľa tohto zákona.

Podľa § 3 ods. 1 písm. a) a e) notárskeho poriadku notárskou činnosťou je spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch (§ 46 až 55) a konania vo veciach notárskych úschov (§ 65 až 73).

Podľa § 4 ods. 3 notárskeho poriadku pri výkone notárskej činnosti má notár postavenie verejného činiteľa.

Podľa § 4 ods. 4 notárskeho poriadku vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci.

10. Sťažovateľka vystupovala v konaniach pred všeobecnými súdmi ako odporkyňa (žalovaná), pričom predmetom konaní na všeobecných súdoch bol návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu, zloženia peňazí do notárskej úschovy sťažovateľky – notárky, ktorý bol zaznamenaný v notárskej zápisnici, ktorú spísala sťažovateľka ako notárka. Je síce pravdou, že tak v rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj v napadnutom rozsudku krajského súdu nie je v záhlaví týchto rozhodnutí presné označenie sťažovateľky ako notárky (s ktorou sa konalo ako s odporkyňou), avšak v odôvodnení oboch rozhodnutí, ako aj vo výroku rozsudku súdu prvého stupňa je sťažovateľka označená správne ako notárka a je zrejmé, že súdy s ňou konali nie ako so súkromnou fyzickou osobou, ale ako s notárkou. Navyše v obdobnej veci sťažovateľky vedenej pred Okresným súdom Skalica pod sp. zn. 3 Cb 101/2008 je sťažovateľka ako odporkyňa (žalovaná) správne označená ako notárka aj v záhlaví rozhodnutí prijatých v tomto konaní, ako aj v odvolacom konaní pred Krajským súdom v Trnave vedenom pod sp. zn. 21 Cob 35/2014.

11. Notár má pri výkone notárskej činnosti postavenie verejného činiteľa. Tento svoj status získal podľa notárskeho poriadku (§ 4 ods. 3 notárskeho poriadku). Notárskym poriadkom preniesol štát časť výkonu svojej moci na notárov (§ 4 ods. 4 notárskeho poriadku). Nimi sú síce fyzické osoby, avšak táto skutočnosť má význam len právne-technický, či organizačne-inštitucionálny. Z hľadiska funkcionálneho vykonávajú tieto osoby verejnú moc. Preto, ak notár vykonáva funkcie, ktoré na neho preniesol štát, je pri výkone zverenej štátnej (verejnej) moci povinný dbať a rešpektovať základné práva tých osôb, vo vzťahu ku ktorým prenesenú štátnu (verejnú) moc vykonáva (obdobné závery porovnaj *mutatis mutandis* v III. ÚS 151/2012, I. ÚS 478/2011, I. ÚS 491/2011 alebo I. ÚS 137/2012).

12. V tomto ohľade aj právna teória jednoznačne uvádza, že agenda notárskych úschov či tzv. notárskych depozitov je jedným zo základných druhov klasickej notárskej činnosti a i v tejto činnosti ide o výkon štátnych právomocí zverených notárom (pozri Bílek, P. – Fiala, R. – Jindřich, M. – Wawerka, K. a kol. Notářský řád a řízení o dědictví. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 346).

13. Z uvedených skutočností vyplýva, že notár nemá aktívnu legitimáciu na podanie sťažnosti proti rozhodnutiu, ktorým súd rozhodol o platnosti/neplatnosti právneho úkonu spísaného ním ako notárom pri výkone verejnej moci. V takomto prípade nie je nositeľom základných práv.

14. Na základe uvedených záverov preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. apríla 2016